

Demszky Gábor, Budapest főpolgármestere 1990 és 2010 között, nem írásban, hanem élőszóban reagált kérésünkre. Mondanivalójának lényege Ráday Mihály különleges egyénisége és megkerülhetlensége bármilyen műemlékvédelmi ügyben.

Az általa alapított szervezet, a Budapesti Városvédő Egyesület és a hozzá kapcsolódó társadalmi mozgalom a hivatalossággal való küzdelemben fogant. Hiába volt a rendszerváltást követően a budapesti városvezetés nyitottsága, empátiája, hiába volt, hogy politikai szerepvállalása azonos pártban talált bennünket, de kettőnk pörgési sebessége, türelmetlenségi együtthatója jelentősen eltért.

Bárhol járt, Budapesten és vidéken, ha az épített örökségből bármilyen értéket veszélyeztetve látott, rá jellemző módon azonnal beindult a Ráday-kampány. Ebben nagy segítségére volt a nevéhez fűződő, és a későbbi médiafelfogástól idegen, ezért meg is szüntetett Unokáink sem fogják látni című műsora.

Nem könnyű kimondani, de a mozgalmi üzemmód és a tudatos várostervezés, városvezetés csak nagy türelemmel és a másik oldal érvei iránti nyitottsággal hangolható össze. Különösen igaz ez olyan időszakban, amikor a főváros vezetésének politikai ellenszélben, kormányzati megszorítások közepette kellett dolgoznia.

A tisztelet és elismerés nem változtat azon, hogy kimondjuk: Misi nehéz ember volt. Külön fejezet lehetett volna *Kovács András*nak a rendszert feszegető filmjében.

Folyamatos küzdelmeink, veszekedéseink, vitáink ellenére nem véletlenül Ráday Mihály „városvédő prefektusnak” ajánlottam a Wesley János Főiskola hallgatóinak írott jegyzetemet. Ez a dolgozat azt foglalja össze, hogy a számunkra akár mintának is tekinthető 19. századi európai városfejlesztés milyen tudatosan fogta egybe az építészeti, közellátási, közlekedési elképzeléseket a városlakók igényeivel, és miként teremtette meg a tiszteletet érdemlő „főváros” fogalmát. Ezt a felfogást a városvédő Ráday Mihály a maga és mozgalma számára zsinórmértéknek tekintette.

Nemrég kellett búcsút vennie tőle a Nemzet Fővárosának, de egyben az egész országnak is. Hetvenkilenc évet élt, és igazán élhetett volna még. Ráday Mihály nem volt alkalmazkodó természetű ember, de nagy kár, hogy nem maradt tovább közöttünk.

Már fiatalemberként ismertté vált a neve a közvélemény előtt a Magyar Televízióban végzett tevékenysége alapján. Általános népszerűséget hozott számára a hetvenes évek végén a ma már legendává érlelődött városvédő sorozata, az Unokáink sem fogják látni... Ezzel rendkívüli kulturális szolgálatot tett az utókornak. Szakavatott művészettörténészként és határozott megközelítésével szemléletet alakított. Sok építészeti, művészi, történeti értéket mentett meg, és ráirányította a figyelmet a kulturális hagyaték fontosságára. Igen kedvező irányban formálta ebben az értelemben a közgondolkodást. A nyolcvanas években a Városszépítő Egyesülettel szintet lépett abban a munkában, ami szenvedélyévé vált.

Még óbudai polgármesterként ismertem meg őt személyesen. Konfliktusok terhelték kapcsolatunkat Óbuda-Újlak revitalizációja kapcsán. Őt nem érdekelték a jogi adottságok, kötöttségek, engem viszont korlátoztak. Mégis értékeltem magamban elhivatottságát, megintgathatatlanságát.

Fővárosi önkormányzati képviselői működése felemás érzéseket váltott ki belőlem. Nem volt ő igazán politikus alkat. Abban az időben is szakmai tevékenysége volt az, amire oda kellett figyelni. A Podmaniczky téri szobor, az Andrassy úti kandeláberek, a Róth Miksa-házban létrehozott emlékmúzeum, a Gresham-palota újjáépítése és még sok minden más az ő műértő gondolkodását őrzi. Ahogy nevéhez fűződik a Fővárosi Önkormányzat Műemléki Alapjának létrehozása is.

2010-ben, mikor főpolgármesterré választottak, nem kevesek meglepetésére felkértem őt főtanácsadónak. Ő jó szívvvel el is vállalta. Ahogy várható volt, ott is adódtak konfliktusaink. Volt úgy, hogy ordítoztunk egymással. Ráday általában nem volt tekintélytisztelő alkat, amit én nem vettem tőle rossz néven, ahogy szerintem *Demszky* sem. Mindig többet akart elérni, mint amennyit lehetett, de ebben általában nemes célok vezérelték.

Nehezen vette tudomásul, mikor a hetven éves életkort elérve, jogszabályi kötöttség miatt nem folytathatta a hivatali munkát. Ezt ma már jobban megértem, mint akkor.

Mi Ráday Mihállyal nem voltunk barátok. Határozottságát, célra törő személyiségét, mindenek előtt hátrahagyott életművét azonban nagyra értékelem. Budapest történetébe örökre beírta a nevét.

Tarlós István Budapest főpolgármestere 2010–2019

„A tudás,
az érdeklődés
közelebb visz
ahhoz, hogy
megszeressünk
valamit.
Ha
megszeretjük,
akkor már
valamennyire
magunkénak is
érezzük,
és fontos lesz
nekünk, hogy ő
vjuk, őrizzük,
tegyünk érte,
gondozzuk.”

RÁDAY
MIHÁLY

Ráday Mihály húszévesnyi tanulás, a művészettörténész, majd az operatőri és rendezői diploma megszerzése után 1968-ban a Magyar Televíziónál kezdett dolgozni. Ez volt egyetlen munkahelye 2010-es nyugdíjaztatásáig.

Hűséges volt a munkájához, hűséges volt Budapesthez. Városvédő műsora több mint harminc éven át szolgálta az épített örökség védelmének ügyét.

Csak egyetlen hónapig lehetett büszke szerető családjá körében a Budapest díszpolgára címre. 2021-ben Budapest elveszítette legkérlelhetőbb védelmezőjét.

A Budapesti Városvédő Egyesület alapítójaként és haláláig tiszteletbeli elnökeként, civilelkü várospolitikusként a Parlamentben és a Fővárosi Közgyűlésben is mindig Budapest értékeit képviselte, minden küzdelme egy célt szolgált, azt, hogy Budapest megbecsülje gazdag örökségét.

Ráday Mihály elsőként ismerte fel, hogy a nyilvánosság ereje a jó ügy érdekében mozgósítható. A hetvenes évek végén a hatalom hanyagságával szemben lehetőség kínálkozott a változás eléréséhez. Filmrendezőként és elhivatott városvédőként a közönséget, a budapestieket hívta segítségül, és így néha az utolsó pillanatban óvta meg fővárosunk számos építészeti értékét. Podmaniczky Frigyes nyomdokain haladt, mindennél fontosabbnak tartotta a pótolhatatlan épített értékek védelmét. A nagy előd munkássága alapozta meg azt a hitet, hogy Budapestet nagyra az alkotó, elhivatott emberek teszik.

Ráday Mihály neve ma is egyet jelent Budapest építészeti örökségének védelmével, mindazzal, amiért évtizedeken keresztül küzdött, aminek érdekében gyakran az éppen aktuális hatalommal is harcolni kényszerült.

Pályafutása valódi közszolgálati tett volt. Nem érdekelt az aktuálpolitika, céljai tiszták és félreérthetetlenek voltak. A politikusok is megértették, hogy jobbitó szándéka nem függhet pártpolitikai csatározásoktól. Munkássága magasan átvált az egyes pártok érdekköréin. Nem véletlen, hogy a Fővárosi Közgyűlés minden frakciója egységesen támogatta a neki előterjesztett díszpolgári cím odaitélését.

Bár Ráday Mihály számos kitüntetést és díjat kapott az országtól és Budapesttől is, amit tőle kaptunk, azt nehéz lett volna elég elismeréssel viszonzni.

Ráday Mihály annak idején fiatalokat szervezett műemlékvédő és városszépítő munkára. „*Kell egy csapat! Vagy akár több. Jó, hogy vannak, és jó, hogy közöttük lehetek.*” Együtt járták a főváros utcáit, mindig megtalálták azokat az emlékeket, amelyeket menteni kellett. A csapat talán még megvan valahol, de ő már nem lehet közöttük.

Túl kell lépniük a gyászra, a fájdalmas hiányérzet mellett ma már ismét a jövőről kell gondolkodnunk. Bízunk abban, hogy követői közül valaki átveszi a stafétabotot, mert Budapest nem létezhet elkötelezett városvédő nélkül.

Budapest Napján Ráday Mihályra emlékezünk. Emlékét megőrizve, példáját követve folytatnunk kell a megkezdett munkát. A nagy városvédő előd örökségét úgy ápolhatjuk méltón, ha ővjuk és vigyázzuk Budapest értékeit. Ő is így akarná.

Karácsony Gergely Budapest főpolgármestere